

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

4. lipnja 2009. (*)

„Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Pravni učinci nepoštene odredbe – Ovlast i obveza nacionalnog suda da po službenoj dužnosti ispita nepoštenost odredbe o sudskoj nadležnosti – Kriteriji procjene”

U predmetu C-243/08,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Budaörsi Városi Bíróság (Mađarska), odlukom od 22. svibnja 2008., koju je Sud zaprimio 2. lipnja 2008., u postupku

Pannon GSM Zrt.

protiv

Erzsébet Sustikné Gyórfi,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik vijeća, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), E. Juhász i J. Malenovský, suci,

nezavisna odvjetnica: V. Trstenjak,

tajnik: B. Fülöp, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 2. travnja 2009.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Pannon GSM Zrt., J. Vitári, C. Petia i M. B. Bíró, *ügyvédek*,
- za mađarsku vladu, J. Fazekas, R. Somssich, K. Borvölgyi i M. Fehér, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek, u svojstvu agenta,
- za španjolsku vladu, J. López-Medel Bascones, u svojstvu agenta,
- za francusku vladu, B. Cabouat i R. Loosli-Surrans, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, C. Pesendorfer i A. Hable, u svojstvu agenata,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, S. Ossowski, u svojstvu agenta, uz asistenciju T. de la Marea, *barrister*,

– za Komisiju Europskih zajednica, W. Wils i B. Simon, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.; u daljnjem tekstu: Direktiva) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Pannon GSM Zrt. (u daljnjem tekstu: Pannon) i E. Sustikné Győrfi o izvršenju ugovora koji su sklopili o telefonskoj pretplati.

Pravni okvir

Pravo Zajednice

- 3 Prema članku 1. stavku 1. Direktive, svrha te direktive jest uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštene odredbe ugovora sklopljenih između prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača.
- 4 Člankom 3. Direktive predviđa se sljedeće:

„1. Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.

2. Uvijek se smatra da se o nekoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ona sastavljena unaprijed pa potrošač nije mogao utjecati na njezin sadržaj, posebno u kontekstu unaprijed formuliranog standardnog ugovora.

[...]

3. Prilog sadrži indikativan i netaksativni popis odredaba koje se mogu smatrati nepoštenima.”

- 5 Točka 1.(q) tog priloga odnosi se na odredbe čiji je predmet ili svrha:

„isključenje ili ometanje prava potrošača na poduzimanje sudske tužbe ili provođenja svakog drugog pravnog lijeka [...]”

- 6 Članak 4. stavak 1. te direktive glasi:

„Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada

je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.”

7 Članak 6. stavak 1. te direktive glasi:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.”

8 Članak 7. stavci 1. i 2. te direktive glase:

„1. U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.

2. Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštene, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.”

Nacionalno pravo

9 U vrijeme nastanka činjenica o kojima se raspravlja u glavnom postupku vrijedili su Građanski zakonik, u inačici koja proizlazi iz Zakona br. CXLIX iz 1997. (*Magyar Közlöny* 1997/115, u daljnjem tekstu: Građanski zakonik), i Uredba Vlade br. 18/1999 o odredbama potrošačkih ugovora koje se trebaju smatrati nepoštenima (*Magyar Közlöny* 1998/8), u inačici koja je bila na snazi u vrijeme trajanja glavnog postupka.

10 U skladu s člankom 209. stavkom 1. Građanskog zakonika, stranka može osporavati svaku opću ugovornu odredbu koju smatra nepoštenom. Prema članku 209.B stavku 4. tog zakonika, posebnim odredbama se određuju odredbe koje se u potrošačkim ugovorima smatraju nepoštenima. Prema članku 235. stavku 1. Građanskog zakonika, u slučaju valjanog osporavanja predmetni ugovor prestaje važiti od datuma njegova sklapanja. Prema članku 236. stavku 1. Građanskog zakonika, osporavanje drugoj stranci mora biti priopćeno pisanim putem u roku od godine dana.

11 Uredbom Vlade br. 18/1999, u inačici koja je bila na snazi u vrijeme trajanja glavnog postupka, razvrstavaju se ugovorne odredbe u dvije kategorije. Prva kategorija obuhvaća one ugovorne odredbe čije je korištenje u potrošačkim ugovorima zabranjeno i koje su stoga ništete. Druga kategorija obuhvaća odredbe za koje se pretpostavlja da su nepoštene dok se ne dokaže suprotno, pri čemu autor takve odredbe može pobijati tu pretpostavku.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 12 Dana 12. prosinca 2004. godine E. Sustikné Győrfi s Pannonom je sklopila ugovor o pretplati u pogledu pružanja usluga mobilne telefonije. Ugovor je bio sklopljen na temelju obrasca koji je pripremio Pannon i u kojem je bilo određeno da potpisivanjem ugovora E. Sustikné Győrfi prima na znanje uvjete poslovanja koji sadržavaju opće ugovorne uvjete i čine sastavni dio ugovora te da prihvaća njihov sadržaj.
- 13 U skladu s tim uvjetima poslovanja, dvije stranke glavnog postupka priznale su mjesnu nadležnost suda na čijem području Pannon ima glavno mjesto poslovanja za sve sporove koji proizlaze iz ugovora o pretplati ili su s njim povezani. Ta odredba o nadležnosti nije bila predmetom pojedinačnog dogovora tih dviju stranaka.
- 14 Smatrajući da E. Sustikné Győrfi nije postupila u skladu sa svojim ugovornim obvezama, Pannon je u skladu s tom odredbom uložio Budaörsi Városi Bíróság (općinskom sudu u Budaörsiju), na čijem se području nalazi njegovo glavno mjesto poslovanja, zahtjev za izdavanje sudskog naloga za plaćanje.
- 15 Taj je sud izdao nalog kako je tražio Pannon. Potom je E. Sustikné Győrfi u propisanom roku uložila prigovor protiv tog naloga, čime je započeo parnični postupak.
- 16 Taj je sud istaknuo da se prebivalište E. Sustikné Győrfi ne nalazi na području njegove nadležnosti. Utvrdio je da se prebivalište E. Sustikné Győrfi, koja je primateljica invalidnine, nalazi u Dombegyházu, na području suda u Békésu, 275 km od Budaörsa, te istaknuo da su prometne veze između Budaörsa i Dombegyháza vrlo ograničene zbog nepostojanja izravnih željezničkih ili autobusnih linija.
- 17 Budaörsi Városi Bíróság je istaknuo da je prema valjanim postupovnim pravilima mjesno nadležan onaj sud na čijem se području nalazi prebivalište E. Sustikné Győrfi, odnosno Battonyai Városi Bíróság (općinski sud u Battonyji).
- 18 Sud koji je uputio zahtjev objasnio je da prema odredbama Zakonika o građanskom postupku sud u predmetnoj općini po službenoj dužnosti pokreće pitanje svoje mjesne nadležnosti. Međutim, budući da nije riječ o isključivoj nadležnosti, sud se o mjesnog nadležnosti može oglasiti najkasnije do upuštanja tuženika u raspravljanje o biti spora. Pri ocjenjivanju nadležnosti sud kojemu je podnesena tužba može ispitivati točnost činjenica na koje su se stranke pozivale samo ako su one u suprotnosti s općepoznatim činjenicama ili s činjenicama s kojima je sud upoznat po službenoj dužnosti ili ako su takve činjenice nevjerovatne ili ih druga stranka osporava.
- 19 U tim je okolnostima Budaörsi Városi Bíróság, sumnjajući u možebitnu nepoštenost odredbe o nadležnosti koja je dio spornih općih uvjeta dotičnog ugovora, odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Može li se članak 6. stavak 1. [...] Direktive [93/13] – prema kojem države članice trebaju osigurati da nepoštene odredbe korištene u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem nisu, kako je predviđeno na temelju njihovog nacionalnog prava, obvezujuće za potrošača – tumačiti tako da neobvezujuća narav, u pogledu potrošača, nepoštene odredbe koju je unio prodavatelj robe ili pružatelj usluge ne proizlazi po samom pravu

iz zakona, nego samo ako potrošač podnošenjem odgovarajućeg zahtjeva uspješno ospori nepoštenu odredbu?

2. Zahtijeva li zaštita koja je potrošačima zajamčena Direktivom [93/13] da nacionalni sud po službenoj dužnosti - neovisno o prirodi dotičnog postupka te bez obzira na to je li ili ne riječ o parničnom postupku - čak i kada takav zahtjev ne bi bio podnesen, odnosno kad nepoštenost odredbe ne bi bila istaknuta, presudi o nepoštenosti ugovorne odredbe i tako u okviru ocjenjivanja svoje mjesne nadležnosti po službenoj dužnosti ispita odredbu koju je unio prodavatelj robe ili pružatelj usluge?
3. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje, koje to čimbenike nacionalni sud mora uzeti u obzir i preispitati u okviru navedenog ocjenjivanja?"

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 20 Tim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi saznati mora li se članak 6. stavak 1. Direktive, u skladu s kojim nepoštene odredbe iz ugovora koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem nisu obvezujuće za potrošača, tumačiti tako da takva odredba ne obvezuje potrošača samo ako ju je on uspješno osporio.
- 21 Kako bi se odgovorilo na postavljeno pitanje, prvo treba podsjetiti da je cilj obveze uvedene državama članicama člankom 6. stavkom 1. Direktive da se državljaninu, u njegovoj ulozi potrošača, dodijeli pravo te se njome definira rezultat koji se Direktivom želi ostvariti (vidjeti presude od 10. svibnja 2001., Komisija/Nizozemska, C-144/99, Zb., str. I-3541., t. 18., i od 7. svibnja 2002., Komisija/Švedska, C-478/99, Zb., str. I-4147., t. 16. i 18.).
- 22 Tako se Direktivom uspostavljen sustav zaštite temelji na ideji da je potrošač u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluge u podređenom položaju i u pogledu pregovaračke moći i u pogledu razine obaviještenosti, uslijed čega potrošač pristaje na odredbe koje je prethodno sastavio prodavatelj robe ili pružatelj usluge bez mogućnosti utjecanja na njihov sadržaj (presuda od 27. lipnja 2000., Océano Grupo Editorial i Salvat Editores, C-240/98 do C-244/98, Zb., str. I-4941., t. 25.).
- 23 U točki 26. navedene presude Sud je također zaključio da cilj članka 6. Direktive ne bi bilo moguće ostvariti kad bi sâm potrošač bio obvezan istaknuti nepoštenost ugovorne odredbe, kao i da se učinkovita zaštita potrošača može osigurati samo ako se nacionalnom sudu prizna ovlast da odredbe te vrste ispituje po službenoj dužnosti.
- 24 U tom pogledu treba istaknuti da, ako nacionalnom sudu treba dati tu ovlast, članak 6. stavak 1. Direktive ne može se tumačiti tako da nepoštena ugovorna odredba ne obvezuje potrošača samo ako je u svezi s njom podnio izričit zahtjev. Takvo tumačenje isključilo bi zapravo mogućnost da nacionalni sud ispituje po službenoj dužnosti, u okviru ocjenjivanja dopuštenosti zahtjeva koji mu je podnesen, te bez izričitog potrošačeva zahtjeva u tom smislu, nepoštenost ugovorne odredbe.

- 25 Što se tiče pravnih učinaka nepoštene odredbe, Sud je u presudi od 26. listopada 2006., *Mostaza Claro* (C-168/05, Zb., str. I-10421., t. 36.), pojasnio da je važnost zaštite potrošača navela zakonodavca Zajednice da u članku 6. stavku 1. Direktive utvrdi da nepoštene odredbe korištene u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem „nisu obvezujuće za potrošača”. Naglasio je da je riječ o obveznoj odredbi kojom se, vodeći računa o nepovoljnijem položaju jedne od ugovornih stranaka, formalna ravnoteža koja se ugovorom uspostavlja između prava i obveza ugovornih stranaka nastoji zamijeniti stvarnom ravnotežom kojom bi se između ugovornih stranaka ponovno uspostavila jednakost.
- 26 Sud je u točki 37. te presude dodao da Direktiva, kojom se nastoji poboljšati zaštita potrošača, predstavlja prema članku 3. stavku 1. točki (t) UEZ-a mjeru koja je nužna za ostvarenje Europskoj zajednici povjerenih zadaća i, osobito, za poboljšanje standarda i kakvoće života na njezinu teritoriju.
- 27 Slijedom navedenoga, izričaj „prema nacionalnom pravu” korišten u članku 6. stavku 1. Direktive ne može se shvatiti kao da državama članicama dopušta da neobvezujuću narav nepoštene odredbe podredi uvjetu kao što je onaj naveden u prvom prethodnom pitanju.
- 28 Stoga na prvo pitanje treba odgovoriti da članak 6. stavak 1. Direktive treba tumačiti tako da nepoštena ugovorna odredba ne obvezuje potrošača i da u tom pogledu nije potrebno da je potrošač prethodno uspješno ospori.

Drugo pitanje

- 29 Tim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita Sud o obvezama koje nacionalni sud ima na temelju odredaba Direktive kako bi saznao mora li nacionalni sud, u okviru ocjenjivanja svoje nadležnosti te neovisno o vrsti tužbe, presuditi, prema potrebi po službenoj dužnosti, o nepoštenosti ugovorne odredbe.
- 30 Kako bi se na to pitanje odgovorilo, treba podsjetiti da je Sud u presudi od 21. studenoga 2002., *Cofidis* (C-473/00, Zb., str. I-10875., t. 34.), utvrdio da se zaštita koju Direktiva pruža potrošačima proteže i na slučajeve u kojima potrošač koji je s prodavateljem robe ili pružateljem usluge sklopio ugovor koji sadržava nepoštenu odredbu ne ističe nepoštenost odredbe bilo zato što nije upoznat sa svojim pravima bilo zato što ga od njihova ostvarivanja odvraćaju troškovi koji bi nastali uslijed sudske postupka.
- 31 Također treba istaknuti da je Sud u točki 38. prethodno citirane presude *Mostaza Claro* zaključio da narav i važnost javnog interesa na kojem se temelji zaštita koju Direktiva osigurava potrošačima opravdavaju dužnost nacionalnoga suda da po službenoj dužnosti ocijeni je li ugovorna odredba nepoštena i tako izravna neravnotežu koja postoji između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluge.
- 32 Stoga je sud pred kojim se vodi postupak dužan osigurati koristan učinak zaštite koja se nastoji zajamčiti odredbama Direktive. Slijedom navedenoga, uloga koju je u tom području pravo Zajednice tako dodijelilo nacionalnom sudu nije ograničena tek na puku ovlast presuđivanja o možebitnoj nepoštenosti određene ugovorne odredbe, nego obuhvaća i obvezu razmatranja tog pitanja po službenoj dužnosti ako sud raspolaže za

to potrebnim pravnim i činjeničnim elementima, uključujući kada presuđuje o vlastitoj mjesnoj nadležnosti.

- 33 Izvršavajući tu obvezu, nacionalni sud nije, međutim, na temelju navedene Direktive obvezan isključiti primjenu predmetne odredbe ako potrošač, nakon što ga na to upozori sud, ne želi istaknuti njezinu nepoštenost i neobvezatnost.
- 34 U tim okolnostima posebne značajke postupka ocjenjivanja nadležnosti, koji se vodi u okviru nacionalnog prava između prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača, ne mogu predstavljati čimbenik koji bi mogao utjecati na pravnu zaštitu koju potrošač uživa na temelju odredaba Direktive.
35. Stoga na drugo pitanje treba odgovoriti da je nacionalni sud dužan po službenoj dužnosti razmotriti nepoštenost ugovorne odredbe ako raspolaže sa za to potrebnim pravnim i činjeničnim elementima. Ako takvu odredbu smatra nepoštenom, ne primjenjuje je, osim ako se potrošač tomu ne usprotivi. Nacionalni sud dužan je tako postupiti i kada ocjenjuje svoju mjesnu nadležnost.

Treće pitanje

- 36 Tim pitanjem nacionalni sud traži upute u svezi s čimbenicima koje mora uzeti u obzir prilikom ocjenjivanja možebitne nepoštenosti ugovorne odredbe.
- 37 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja istaknuti da se čimbenici koji ugovornu odredbu o kojoj se stranke nisu pojedinačno dogovorile čine nepoštenom definiraju člankom 3. Direktive tek općenito, pozivanjem na pojmove dobre vjere i znatne neravnoteže između prava i obveza stranaka (presuda od 1. travnja 2004., *Freiburger Kommunalbauten*, C-237/02, Zb., str. I-3403., t. 19.).
- 38 U tom kontekstu, prilog na koji se članak 3. stavak 3. Direktive poziva sadržava tek indikativan i netaksativni popis odredaba koje se mogu smatrati nepoštenima (prethodno citirana presuda *Freiburger Kommunalbauten*, t. 20.).
- 39 Nadalje, člankom 4. Direktive predviđa se da se nepoštenost ugovorne odredbe treba ocjenjivati uzimajući u obzir prirodu robe ili usluga koje su predmet ugovora te pozivajući se, u trenutku sklapanja ugovora, na sve okolnosti koje su pratile sklapanje ugovora.
- 40 Međutim, što se tiče odredbe koja je predmetom glavnog postupka, treba podsjetiti da je u točkama od 21. do 24. prethodno citirane presude *Océano Grupo Editorial i Salvat Editores* Sud utvrdio da odredba koju je u ugovor sklopljen između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluge u smislu Direktive prethodno unio prodavatelj robe ili pružatelj usluge, a koja nije bila predmetom pojedinačnog dogovora i u skladu s kojom je za sve sporove koji proizlaze iz ugovora nadležan sud na čijem području prodavatelj robe ili pružatelj usluge ima glavno mjesto poslovanja zadovoljava sve kriterije da bi se u smislu Direktive mogla kvalificirati nepoštenom.
- 41 U stvari, kao što je Sud istaknuo u točki 22. prethodno citirane presude *Océano Grupo Editorial i Salvat Editores*, takva odredba obvezuje potrošača da se podredi isključivoj nadležnosti suda koji je možda vrlo udaljen od njegova prebivališta, što može otežati

njegovo pojavljivanje pred sudom. U slučaju sporova manje vrijednosti, troškovi vezani uz potrošačevo pojavljivanje pred sudom mogli bi na potrošača djelovati odvratajuće te ga navesti da odustane od pravnog sredstva ili obrane. Stoga je Sud u navedenoj točki 22. zaključio da takva odredba spada u kategoriju odredaba iz točke 1.(q) Priloga Direktivi čiji je predmet ili svrha isključenje ili ograničenje prava potrošača na tužbu.

- 42 Iako je točno da je Sud, izvršavajući nadležnost koja mu je dodijeljena člankom 234. UEZ-a, u točki 22. prethodno citirane presude *Océano Grupo Editorial i Salvat Editores* protumačio opće kriterije koje zakonodavac Zajednice koristi kako bi definirao pojam nepoštene odredbe, on ne može odlučivati o primjeni tih općih kriterija na određenu odredbu koja treba biti razmotrena u svjetlu posebnih okolnosti konkretnog predmeta (vidjeti prethodno citiranu presudu *Freiburger Kommunalbauten*, t. 22.).
- 43 S obzirom na navedeno, na nacionalnom je sudu da ocijeni može li se ugovorna odredba kategorizirati kao nepoštena u smislu članka 3. stavka 1. Direktive.
- 44 Pod tim okolnostima, na treće pitanje treba odgovoriti da je na nacionalnom sudu da odluči zadovoljava li ugovorna odredba, poput one koja je predmetom glavnog postupka, kriterije potrebne da bi se kvalificirala kao nepoštena u smislu članka 3. stavka 1. Direktive. Pritom nacionalni sud mora voditi računa o činjenici da se odredba ugovora sklopljenog između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluge koja je unesena u ugovor, a nije bila predmetom pojedinačnog dogovora te kojom se isključiva nadležnost dodjeljuje sudu na čijem području prodavatelj robe ili pružatelj usluge ima glavno mjesto poslovanja može smatrati nepoštenom.

Troškovi

- 45 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 6. stavak 1. Direktive 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti tako da nepoštena ugovorna odredba ne obvezuje potrošača i da u tom pogledu nije potrebno da je potrošač prethodno uspješno ospori.**
- 2. Nacionalni sud dužan je po službenoj dužnosti razmotriti nepoštenost ugovorne odredbe ako raspolaže sa za to potrebnim pravnim i činjeničnim elementima. Ako takvu odredbu smatra nepoštenom, ne primjenjuje je, osim ako se potrošač tomu ne usprotivi. Nacionalni sud dužan je tako postupiti i kada ocjenjuje svoju mjesnu nadležnost.**
- 3. Na nacionalnom je sudu da odluči zadovoljava li ugovorna odredba, poput one koja je predmetom glavnog postupka, kriterije potrebne da bi se kvalificirala kao nepoštena u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 93/13.**

Pritom nacionalni sud mora voditi računa o činjenici da se odredba ugovora sklopljenog između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluge koja je unesena u ugovor, a nije bila predmetom pojedinačnog dogovora te kojom se isključiva nadležnost dodjeljuje sudu na čijem području prodavatelj robe ili pružatelj usluge ima glavno mjesto poslovanja može smatrati nepoštenom.

[Potpisi]

* Jezik postupka: mađarski.

RADNI PRIJEVOD